

DEO OPTIMO MAX.

UNI ET TRINO,

VIRGINI DEI-PARÆ, ET S. LUCÆ
Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICA, *

QUODLIBETARIIS DISPUTATIONIBUS
manè discutienda in Scholis Medicorum, die Jovis vigesimâ-sextâ mensis Februarii, Anno Domini M. DCC. LVI.

M. JOANNE-LUDOVICO-MARIA SOLIER,
Doctore Medico, Præside.

An Colicis *Figulis venæ-sectio?*

I.

HOMINIS natura morbis est obnoxia communibus: locum habet vitæ genus inter plurima, quæ pariunt singulares. Ut suæ Urbanis, Rusticis, Literatis, Operariis ægritudines, ita suæ singulis ægrotationes morbique sui sunt. Non temerè credetur neminem Reipublicæ, absque sanitatis & vitæ discrimine, servire. De omnibus omnium artificum morbis agant, quibus Cl. *Ramazzini* vestigiis insistere & placuerit & licuerit. Nos ex eorum numero Figulum, hujúsque morbum unum eligimus.

In tenui labor: at tenuis non gloria, si quem
Numina læva sinunt, auditque vocatus Apollo. (*a*)

(*a*) Ut Poetæ, ita & Medici, pari jure, Apollinem vocant.

* *Auctore M.* JOANNE-BAPTISTA DU BOIS, *anno* 1751.

Etſi verò Figulos tantùm, noſtræ inſcripſimus (*b*) quæſtioni, hanc tamen ad multos alios Opifices pertinere palàm fiet. Ferrum non modò, in vulnera cædéſque, cæca Mortalium cupiditas è terræ viſceribus eruit. In iis etiam audacter quærit *Iliada* venenorum, quibus cruciantur & necantur qui vitam, humanâ conditione brevem, in fodinis breviorem agunt. Ex eorum manibus erumpunt plumbum, ſive nigrum, ſive album, æs, *cinnabari*, argentum vivum, (*c*) *cobaltum*, (*d*) *ſmyris*, auripigmentum, *arſenicum* rubrum, tamquam enſes totidem in Operarios diſtricti. Attendite, Magnates, & diſcite quo periculo, quo pretio, manuum vobis famuletur induſtria: quot veſtri luxûs victimæ ſint: quot malis, quot doloribus, quot funeribus veſtræ conflentur ædes, dum plumbo & ære muniuntur; dum pinguntur & inaurantur; dum marmore, *porphyritâ*, jaſpide, vitro, ſpeculis, *cryſtallis encauſtiſ*que decorantur. Hæc omnia perfici nequeunt, abſque recenſitorum venenorum uſu & tractatione. Hinc (*e*) Vitrarios malum idem, quod Figulos, adoritur. Hinc (*f*) æris, plumbi, ſtanni, (*g*) argenti atque auri

(*b*) Veteri conſuetudine inſtitutóque Saluberrimæ Academiæ, quæ ſemper in quæſtionibus publicè diſcutiendis perſpicuitatem, ſimplicitatem, unitatem requiſivit. Quem morem ut arctè & religiosè teneremus, nullùm remedium, præter venæ-ſectionem, *problemate* voluimus exprimi, quamvis de plurimis aliis in hujus opellæ contextu agendum eſſet.

(*c*) *Arſenici* albi parens lapis: *marcaſitam* dicunt.

(*d*) Lapis metallicæ particeps naturæ, *Smyridis* ea ſpecies, quâ operarii noſtrates utuntur, ferrum multum, cupri non nihil continet.

(*e*) Ob frequentem plumbi liquandi, in laminas ducendi, ſtriandi & multifariàm concinnandi neceſſitatem.

(*f*) Sequenti adumbratione, morem gerimus monito noſtri Collegæ populariſque amiciſſimi, M. *Vieillard*. Scriptis enim his verbis comiter nos compulit: *Ne dirés-vous rien de ces pauvres habitans de Ville-Dieu?* Scripſit & plura, quæ non commemoramus, ut pote quæ jam à longo tempore noſtra eſſent. Metallicæ peſtis exemplar ſit Ærariorum calamitas. Miſeriarum, quibus hi conflictantur, adeuntibus *Normanniæ* inferioris, in *Diœceſi Conſtantienſi*, oppidulum, Gallicè *Ville-Dieu-les-Poêles*, *theatrum* patet frequentiſſimum. Regnant ibi, non quidem errores, & nequitia Ærarii *Alexandri*, quem è Fidelium cœtu *D. Paulus* expulit *, ſed luctus communis, publicus dolor, ſqualor univerſus, habitus corporis macie civica torridus. Ibi vultus & capilli æra crinita mentiuntur: ibi vertigo, cæcitas, ſurditas, omnium ſenſuum hebetudo, colli, ſpinæ artuúmque diſtorſiones, totius corporis tremor & imbecillitas juvenem, adoleſcentem, puerum quemque immaturo ſenio ita conficiunt, vix ut ulla diſcernatur ætas. Quid cauſæ eſt? Metallica de cœlo ducitur anima. Sedatur ſtanneo potu ſitis. Æreo pane vivitur. Nec mirum. Locum eum incolunt Ærarii mille *Pyracmones*, qui fabricæ ſuæ veneno Jovem, Cererem & Bacchum indeſinenter inficiunt.

* Epiſt. ad *Timoth.* cap. IV. verſ. 14 & 15.

Nec mora nec requies . . . . . . Fornacibus ignis anhelat . . . .;
Fervet opus . . . . Fluit æs rivis . . . . ſtridentia tingunt
*Æra lacu, ... celeres . . . . * . . . . validique incudibus ictus*
Auditi referunt gemitum, ... colléſque reſultant.
Tecta fremunt . . . . ſonitu ingenti . . . . . . tremit excita Tellus **

* *Operarii celeres validique ictus* delineatæ incolarum valetudini parùm congruere videntur. Speciem contradictionis arguenti ſatisfiet.

** *Virg.* paſſim.

Viatores ad Vulcaniam illam inſulam accedere ſibi videntur,

Quam ſubter ſpecus & Cyclopum exeſa caminis,
Antra Ætnæa tonant. Id. Æn. 8.

Quid plura? Ob ſtrepitum martulorum, Dodonæos lebetas ferientium, quota audita ſit hora quærere, convicium eſt & crimen, martulo ipſo in interrogantis caput vibrato, identidem expiandum.

(*g*) Non quidem iis, qui ex argento, vel auro, ſincero ſolida opera conficiunt; ſed qui hæc metalla aut ſordibus purgant, plumbi, vel *ſtibii* adjectione, aut facta, interventu *hydrargiri*, ductiliora modò fingunt in bracteas, modò in fila ducunt.

fabris eadem impendet lucri pœna. Simili causâ paríque modo plectuntur qui *cryſtallo*, ſpeculis, marmori, gemmis aut cædendis, aut poliendis (*h*) operam navant. Nec laborant auſpicatiùs (*i*) Pictores & (*k*) *Encauta*. Querulam nobis indulge lineam, Romæ decus, reverendi Manes, ignoſcite, parce, *Tulli*. De Operariis parùm tibi conſtas (*l*). At quidquid cogitaveris, aut dixeris, veniam concedas, néc-ne; in *fæce illa civitatum*, ſpectamus cives, ipsíſque opem, quantùm in nobis erit, civiliter feremus. Et jam maturandum eſt. *Colicus* nos vocat Figulus, rogat, obteſtatur, implorat. Urget tempus, hoſtis premit, periculum in mora. In lecto jacet miſer. Non rubet, non ſitit, non ardet, non delirat, non febrit. Pulſus naturali paulò ſtrictior ac rigidior, cæteroquin à ſano parùm diſcrepat. Lingua non fuſca, non atra, non aſpera, ſed tantùm ſubdura. Inflammationis ſuſpicio nulla eſt. Nec tamen res eſt in tuto. Atrociſſimis tormentis, univerſum abdomen veluti dilaniantibus, excruciatur æger. Timidè, interruptè & laborioſè ſpiritum ducit, ſuſpirat, gemit, clamat, vociferatur, fremit. Alvus adſtrictiſſima, ſponte nihil, *clyſteribus* ſollicitata, parùm excernit. Urinæ quandoque tenues & citrinæ; ſpiſſæ interdùm & ſimiles rubricæ; non raro, quaſi cohibitæ, ſtillare potiùs quàm fluere videntur Non ita dolor ventris ambitu circumſcribitur, quin ad pectus & caput aliquandò, ad manus & brachia ſæpè, ad crura pedéſque ſæpiùs, ad femora ut plurimùm excurrat. Nunc membra, tamquam icta fulmine, cubili affixa hærent; nunc convulſionibus agitata huc illuc verſantur. Nec ullus, qui levet, ſomnus, nec ulla, quæ ſoletur, quies. Quid tum? Niſi feratur auxilium, ingraveſcet morbus; altiores aget radices, quibus obfirmatus, omnem ſalutaris Artis armaturam eludet, *paralyſi* tandem & morte finiendus. Ad opus aggredimur. Præſcribimus illico purgantem *clyſterem*, mox *anodynum*. Secundo die, manè, medicamentum, (*m*) quo vehementer & vomitus excitetur, & moveatur

(*h*) Suas enim cotes & ſerras, aliáve apta ſectioni & polituræ inſtrumenta contritâ Smyride aſperant. Nec ſilentio prætermitti debet argentum vivùm, aut ſtannum, ſpecularibus *cryſtallis*, ad colligendos reflectendóſque luminis radios, ponè ſuperaddendum.

(*i*) Non *Mignartios* hoc nomine intelligimus, non *Rigaduos*, non *Coypellios*, quorum imperante penicillo, telæ parietéſque ſpirant; ſed eos qui ceruſſam, minium, æruginem, *cinnabari*, lapidem Armenium, lapidem *cyaneum*, vulgò *lazuli*, *arſenicum*, aut flavum, aut rubrum, & ſimilia comminuunt, unóque verbo, qui colores terunt.

(*k*) Quibus foſſilibus Pictores utuntur, iiſdem ferè componuntur *encauſta*, ſive clara & pellucida, quæ vitro *cryſtallóque* liquentibus interfuſa miſcentur, ſive ſupermicantia, quæ fictilibus incoqui ſolent. Ad hunc locum pertinent criſtæ, monilia, inaures, brachialia, annuli, ſigilla, thecæ, urcei, pyxidiculæ, tota denique illa mulierculàrum & amaſiorum, magìs ad oſtentationem glorioſámque nugatoriam, quàm ad uſum, aut commoditatem compoſita, ſupellex.

(*l*) In eo *Cicero* totus eſt, ut ſummis laudibus extollat artium multitudinem, *ſine quibus* inquit, *vita omnino nulla eſſe potuiſſet*. Quin & his verbis *Panatium* perſtringit: *commemoratur ab eo* Themiſtocles, Pericles, Cyrus, Ageſilaus, Alexander, *quos negat ſine adjumentis hominum, tantas res efficere potuiſſe. Utitur, in re non dubiâ, teſtibus non neceſſariis.* De Off. l. 2. Operariis quid eâ objurgatione glorióſius? Eos tamen alibi Eloquentiæ Princeps paulò ſuperbiùs habet. *Opifices omnes in ſordidâ arte verſantur*, &c. Quo loco minimè probandas artes multas enumerat: de Off. l. 1. *Opifices & tabernarios, atque illam omnem fæcem civitatum quid negotii eſt concitare?* Or. pr. Fl.

(*m*) Conflatur ex vitro *ſtibii* minutiſſimè trito, accuratè loto, mox inſolatione ſiccato & cum *ſacchari*, in pulverem tenuiſſimum comminuti, duplâ parte ſociato. Miſtura hæc affusâ guttatim aquâ *Naphæ*, uſque ad farinæ, more piſtorum, aquâ ſubactæ ſpiſſitudinem, irroratur, fingitur in tabellas, paſtillóſve, in uſúmque ſervatur. Doſ. à ℈ j, ad ij. *Mochlicon* appellamus, non quidem nomine proprio & ſingulari, ſed omnibus medicamentis vehementer agentibus communi. Quâ annotatione providemus ne quis exiſtimet hoc remedii genus, tamquam unicum

alvus: serò, *Theriaces* semi-*drachmam*, cum *Opii* grano. Tertio die, manè, nihil; serò *Theriacen*, ut pridie. Quarto die, manè, potionem validè purgantem; serò, *Theriacen*, ut suprà. Quotidie interim non dulce, non glutinans, sed sudatorium potui damus *ptisanarium*. Tota curatio quatridui est. Gaudet, valet, surgit Figulus. Sanatus est æger; nunc securè differamus. In tantâ præcipuarum functionum perturbatione, spiritûs difficultate, dolorum acerbitate, ventris duritie, alvi, renum, *ureterum*, vesicæ constrictione, artuum jactatione, convulsionum ferociâ, nónne, ut invadente febre continuâ, ardente, malignâ, similíve acuto morbo, quærendum erat in venarum incisione laxamentum? Primo intuitu, speciosam animadversionem esse confitemur. Re tamen perspectâ penitius, vix ambigendi causa nobis apparet. Sed ut tam momentosæ veritatis inquisitioni, & nostræ conclusionis probationi methodus ἀναλυτικὴ præluceat, à venæ-sectione abstinendum esse statuimus, ubi curationi tantùm obest partium, causam materiémque morbi continentium, mollitudo ac teneritas, quantùm earumdem constantia, renixûsque capax firmitudo, conducit.

I I.

PROCACES nutricularum & circulatorum linguas quid non cogis, nescia modi garrulitas, & invida calumniandi prurigo! Ergóne Medicina tam prodiga sanguinis est, ut nemini, vel graviter, vel leviter ægrotanti parcat! Silete, cavillatores. Procul hinc, aniles fabellæ. Scenica facessite ludibria. Apage, comica minùs quàm barbara, latinitas Histrionis. Cùm in rebus omnibus, tum maximè in Medicina modus est. Neque in (*a*) *Chrysippi*, aut (*a*) *Erasistrati*, neque in (*b*) *Botalli* doctrinam juravimus. Sanguinem utilem servamus; educimus noxium. Quamdiu is Naturæ consilio, tum indole, tum quantitate consentaneus est, quo minui, vel mutari possit, nihil unquam molimur. Ubi vel nimiâ copiâ, vel insolenti fervore, suis ille tubulis obstructiones, rupturas, incendia portendit, ejus detractione sedamus procellam. Ubi crassis & crudis idem inquinatus est advenis; ubi minùs solutis, parùm tritis, malè subactis vitiatus particulis; quibus vitalis motus in plenioribus vasculis turbatur, segnescit, impeditur, vitæ conservationi consulimus, venarum sectione. Brevì pulsum, nunc ex duro, mollem; lenem, ex violento; ex inordinato, æquabilem: nunc micantem, ex obscuro; ex debili, fortem; latum, ex angusto, deprehendimus. Unde tot ac tam subitæ mutationes? Vel redundantis, vel æstuantis, vel stagnantis liquoris egressû, vasorum parietes dilatati contrahuntur, tenerescunt rigidi, gravati sublevantur. Omnibus restituitur placida mobilitas, debita mollitudo, habitus obsequii capax & actionis. Tunc motus compescitur, ferocior si fuerit; si languidior, concitatur. Tunc emendatur humor; tumultuosa componuntur, comminuuntur crassa, glutinosa diluuntur, pro-

atque, ut loqui solent, *specificum* proponi. Alio utantur, quibus id magìs libebit. Quodvis proderit vomitorium, si sat validum erit, nec pravâ ullâ qualitate pertimescendum. Nostrum cæteris, eâ tantùm ratione, anteponimus, quòd, noxiæ indolis quamquam expers est, potentissimum tamen sit, ut vox ipsa sonat: μοχλὸς enim vectis est, cujus instrumenti vires in *Mechanicis* notæ sunt. Reliqua, quæ vocamus in usum, medicamenta non describimus, quippe quæ publici juris facta sint. *Vid. Allen Synops. Univers. Med. Gall. Script. ann.* 1741. *Tom. VII.*

(*a*) Magister unus, Discipulus alter, à venæ-sectione uterque abhorruit. *Vid. Gal. de ven. sect. adv. Erasist.*

(*b*) *Leonard. Botallus*, Doct. Med. Ticinensis, cùm in Galliam se contulisset, Parisienses Medicos ægrósque perterruit, scalpello, ad sanguinem fundendum, nunquam non evaginato.

pelluntur hærentia, impedita evolvuntur, ut facilè secernantur impura. Et pretiosa illa præcépsque occasio est, quam diligenter captare Medicus debet, ut plerorumque morborum acutorum initio, tempestivè moveat humores. Si enim fugacissimam eam prætermiserit opportunitatem, quâ stomachum atque intestina à crudorum, acescentium, impurorum humorum colluvione liberare fas est, hosti in recessu latitanti commodissimum servavit repositorium ac veluti promptuarium, unde is novum in dies commeatum ducat, viréſque, tantummodo infirmatas, reficiat, vix ullo postmodùm Artis conamine superandas. Vel sanguinis fontem, multiplicatis in horas venæ-sectionibus, propemodùm (*c*) exhaurire, vel donec morbi materia perfectè cocta sit, otiari, Medici est, non dicimus imperiti (quemquam enim tam odioso nomine appellare nolumus) at saltem pusillanimi, & opus, quod suscipere non audet, Naturæ viribus parùm cautè committentis. Nec scrupulum injicit ille *Hippocratis* (*d*) *Aphorismus*, quo desidiam suam prætexunt φαρ-

(*c*) De his gnaviter & egregiè, ut solet, *Sydenhamus*, præsertim *hist. const. annor.* 1661, 1662, 1663, & 1664.

(*d* *Concocta medicamento movere oportet, non cruda, neque in principio, nisi materia turgeat*, &c. Aphor. 22. sect. 1.

Legatur *Hippocrates*, potissimùm *de aff. de morb. l.* 3. *de Diat. & de vict. rat. in ac. morb.* Vomitum & purgationem ab eo juberi, morborum acutorum initio, haud dubium erit. Si quid ergò huícce doctrinæ contrarium allatus *Aphorismus* videtur præ se ferre, id obscuritati potiùs quàm Scriptoris menti tribui debet; satiúsque est, aliquam suspicari ambiguitatem, quàm tantum Virum insimulare contradictionis.

Prememur limitibus & angustiis ad conclusionem usque. Brevitati studemus. At sermonem hîc paulò fusiorem materiæ momentum gravissimum excusabit. Mirum profectò quantùm Medici, nostrâ præsertim ætate, in explicando illo *Coryphæi* nostri oraculo sudaverint; quàm parùm profecerint, magìs mirum. Alii in exponendâ humorum coctione quidquid operæ temporísque consumpserunt, imò perdiderunt, cùm longis acribúsque suis disputationibus nunquam obtinuerint ut inter eos constaret quid nomine coctionis intelligendum esset. Alii totos ingenii nervos contenderunt, ut materiæ turgentis, τοῦ ὀργασμοῦ, significationem invenirent. Sed nec ab his major lux allata est. Præteribimus ὀργασμὸν, ut pote cùm à proposito nostro sit alienus. At liceat quatuor ipsa proferre Doctoris *Coi* verba, in quorum interpretatione, tamquam in cardine, tota res vertitur. Hæc verba sunt, πέποντα, vel πέπονα, i. e, cocta, quibus opponuntur ὠμά, hoc est cruda, & ἐν ἀρχῇ, in principio.

1°. Non tam de humoribus, quàm de solidis corporis partibus, intelligenda sunt ὠμά. Istud probatur vel uno hoc loco Libri 3. *De vict. rat. in ac. m.* ubi Divinus Senex eos vituperat, qui viscerum inflammationes purgatione primùm audent aggredi, non solùm quia *de contentâ parte nihil detrahunt, cùm non cedat, qui crudus est, morbus*; verùm etiam quia *quæ sana sunt & morbo resistunt, contabefaciunt.* Non dicit *Hippocrates* humorem crudum, sed morbum crudum non cedere. οὐ γὰρ ἐνδιδοῖ ὠμὸν ἐὼν τὸ πάθος. Insuper, quænam ea sunt, nisi solida, *quæ morbo resistunt, quæ sana sunt, quæ contabescunt?* Hîc igitur nihil aliud cruditas est, quàm nescia flecti rigiditas. 2°. Ad πέπονα quod attinet, ex præcedenti enodatione inferendum est coctionem esse partium earumdem mollitudinem, quâ favente, & solida & fluida facilè moventur. 3°. Denique, his præmissis non arduum est persuadere purgationem *Aphorismo* nostro non prohiberi ἐν ἀρχῇ τῆς νόσου, in principio morbi, sed ἐν ἀρχῇ τῆς θεραπείης, in principio curationis. Quasi dixisset *Hippocrates*, in quovis acuto morbo, sive jam inest, sive imminet inflammatio, pars affecta nimis, initio, plena est, nimis contenta, nimis rigida, quàm ut medicamento purganti obtemperare possit, nisi priùs fuerit relaxata. Ergò purgatione statim exagitari non debet, sed antea venæ-sectione molliri. Vetat igitur Medicorum Princeps inflammationum aliorúmque morborum acutorum curationem purgatione incipi; eamdem purgatione sæpissime promoveri ac perfici non vetat, postquam, venâ bis, ter, quatérve sectâ, sic emollita est morbi sedes, ut medicamento facilè, cum successu & sine periculo moveri possit.

μακοφεϐοl. De hoc Venerandi Senis præcepto, multæ quidem & magnæ rixæ doctiſſimos ac celeberrimos inter Viros natæ ſunt. Nec eorum quemquam novimus, qui ſenſum conſiliúmque Præceptoris probè intellexerit. Jaculati ſunt perplures; qui collineaverit, nemo. Non ipſum excipimus callidiſſimum Collegam noſtrum, *M. Andry*. Acceſſit ad nodum, cæteris propiùs, eum non expedivit. Quid tandem jubet, quid prohibet illa lex, agitata in ſcholis, jactata in conſultationibus, commemorata in ſcriptis? Noſtræ curandorum acutorum morborum methodo non adverſatur: quin contrà, mirum in modum favet, ſi ad Legiſlatoris mentem atque doctrinam explicetur. At verò ad propoſitum noſtrum pertinet præſertim, ut ſive rationum ſuperiùs allatarum pondere ac momento, ſive ipſomet ſanctiſſimè colendi Magiſtri edicto, cum aliis ejuſdem ſententiis collato, conſtet ſolidas corporis partes venæ-ſectione relaxari ac molleſcere. Hoc enim ſtabilito ſemel & conceſſo principio, conſequens eſt ut venæ-ſectioni minimè indulgeatur, quoties compertum atque indubitatum eſt obſeſſas morbi materiâ partes difficilè ac tardè poſſe liberari, ſi remiſſæ illæ flexibiléſque ſint; faciliùs autem & promptiùs, ſi firmæ atque intentæ.

I I I.

DE *Colica* bilioſa egerunt non pauci: Eam pro *colicâ* Pictorum habitam fuiſſe, quis ſibi in animum induxerit? Iſtud tamen contigiſſe certum eſt. Errorem creavit ſimilitudo (*a*) nominum. Candidè magis quàm doctè ſcripſit (*b*) Cicero noſter *Fernelius*, de *colico* juvene Pictore *Andegavenſi*, qui penicillum non modò extergere digitis, ſed ore etiam exſugere ſolebat. Apud citatum *Ramazzini* de Figulis *colicis* (*c*) nihil. Is tamen de aliorum Opificum, metallis utentium, *colicâ* diſſeruit: de cauſâ quidem ſatìs appoſitè, minùs peritè de curatione. Pauciſſimis ergò nos freti ductoribus, vix notam indagamus viam: latiorem eam planiorémque facient, quibus ſecundior faverit Minerva.

Figulina creta nullius criminis inſimulanda eſt. Memorata malorum co-

(*a*) *Fr. Citeſii*, Medici *Pictavienſis*, extat opuſculum, *de novo ac populari* colico *dolore bilioſo apud Pictones*. De morbo illo Pictonum alii Scriptores paſſim tractaverunt. Nonnullis, ad nominum affinitatem magis, quàm ad rerum diſcrepantiam attendentibus, *colicam* Pictonum & *colicam* Pictorum idem eſſe viſum eſt: unde perperam nata eſt *colica* bilioſa Pictorum, *colica* bilioſa, ſeu Pictorum. Veriſimillimam hanc originem & gentilitatem reddit ſimilis ortus error à ſimili propinquitate vocum, quibus Gallicè *colica* Figuli & *colica Pictavienſis* exprimuntur. Hanc & illam promiſcuè ſumi ſexcenties audivimus: *colique de Potier*, *colique de Poitou*. Res verò tàm diverſas, ludente verborum ſono confundere turpe eſt.

(*b*) *Tract. de luis Vener. curat.* c. 7. Hujus ægroti hiſtoriâ continentur præcipua, quæ notavimus in Figulo noſtro, *ſymptomata*. Sed in remediis eligendis Obſervator, ut ipſis ejus verbis utamur, *longè aberrat à ſcopo; & tota, quod aiunt, viâ errabat.* (Clyſteribus enim) *fotibus*, *balneis*, *aliíſque* (lenientium) *remediorum generibus*, *ſed fruſtra*, *levatio quæſita eſt.* Ad purgantia deinceps ventum eſt; nec proſperiùs. *Imò verò*, *annos tres excarnificatus* (æger) *exſanguis tandem ac planè tabidus*, *vitam cum morte commutavit.* Poſt interitum, ratiocinatur *Fernelius*, concludítque huic malo, *non tam purgantibus*, *quàm contrariâ* antidoto *ſuccurrendum* fuiſſe. Crede nobis, *Ferneli*, umbra chariſſima, *antidotus* erat *Mochlicon*, quo ſi uſus eſſes, tuus Pictor non fuiſſet mortuus. Ut hîc de purgatione non temere dicamus, quod *Botallus* * de venæ-ſectione; periit Pictor *Andegavenſis* non quia purgatus, ſed quia ignaviùs purgatus eſt.

(*c*) Aliquid tantùm de *paralyticis*: forſan quia, ut ipſe indigitat, ægros viderat ſeriùs; *colicâ* jam vetuſtiori &, propter diuturnitatem, ut fieri ſolet, in *paralyſin*, mutatâ.

* *Non enim morbus, pro cujus curatione requirebatur detractio librarum 4. ſanguinis, in quo una tantùm detrahitur, ſi hominem interficiat, ideò interficit, quia ſanguis eſt miſſus, ſed quia non juſto modo miſſus eſt, &c.* Tract. de curat. per venæ ſect. c. 7.

hors ortum ducit à plumbo, ærugine, lapide (*d*) calaminari, auripigmento aliífque fimilibus, quæ fictilibus incoqui folent. Quâ ratione, quo artificio id operis perficiatur, inquirendi nec locus eft, nec tempus. Similis enim inveftigatio nobis incumberet operum, quorum effectoribus metalla terenda, radenda, liquanda, purganda, mifcenda, infundenda, incoquenda, aut alio quovis modo contrectanda funt. In immenfum illum differendi campum excurrere librum componenti fas eft, non quæftionem Academicam proponenti. Noftrum iftud fcribendi genus fuis finibus, exiguis fanè, continetur. Non licet extra hos cancellos egredi, quos nobis difciplina ufu confirmata, circumdedit (*e*). Satìs eft hîc ftatuere metalla vix impune tractari. Ab iis avolant particulæ, quarum natura tenuitate afperatur, nedum manfuefcat. Partim eæ cum animâ ducuntur fpiritu, partim cum alimentis deglutiuntur. Nec, fi quis ad corporis interiora tertiam iis viam affignaverit, nempe meatus cutis, inficias ibimus. Quæ per afperam arteriam afflantur, per folliculorum, in pulmonibus confpicuorum, fpiramenta, in fanguinis alveum tranfmiffæ, cum eo liquore volvuntur, ejúfque percurrunt *Mæandros*, donec eò ventum fit, ubi propter motûs inertiam, morentur atque fubfidant. In medio inteftino, Medicis *mefenterio*, quàm apta, quàm commoda illæ nancifcantur hofpitia, intelligent qui ad hujus vifceris texturam attenderint. Glandularum, nervorum, variorum eorúmque anguftiffimorum & mirè implexorum ductuum, *lympham*, *chylum*, fanguinem ferentium, congeries eft, adipe affluens & folo molliffimarum membranarum præfidio munita. Quid ad alligandas & retinendas metalli minutias magìs idoneum fingi aut excogitari poffit? In opportunum idem diverforium, expeditiori curfu, itinere breviori, longè majori numero conveniunt quæ cum cibo potúque demiffæ funt. Appellunt enim ad hiantia vaforum lacteorum orificia. His excepta feruntur in *labyrinthum*, ubi cum fodalibus irretitæ, nervorum exiliffimorum fafciculis credibiliter adhærent. Atque hæc præcipua eft morbi fedes. Præcipuam dicimus duplici nomine. Ac primò fola non eft. Etenim dum *atomi* metallicæ in ventriculo, inteftino, pulmonum veficulis vaforúmque omnium anfractibus verfantur, earum procul dubio permultæ obviis paffim applicantur nervorum loculamentis, in quibus nidulantur, & confiftunt, ufque dum fuis è latibulis adventitio ftimulo deturbentur. Secundò, morbi fedem hanc præcipuam nuncupamus, quòd ea, propter defcriptam modò fabricam, majorem metallicorum corpufculorum copiam, quàm alia corporis pars quælibet, probabiliter contineat. Ex quibus fequitur in eo morbo univerfas quandoque corporis partes, non tantùm ob nervorum concentum quemdam, *fympathicè*, ut loquuntur, fed proprio quoque fenfu condolefcere. Affignatis morbi fede & materiâ, hujus *tyrannis* breviter exponenda eft. Quid tum? Nervi onere importuno gravantur, du-

(*d*) Vulgò *calamine*, *calmine*. Ex eo lapide loto & exufto educitur cuprum, cujus paleas, aut fquamulas operum fuorum rectoriis Figul. mifcent.

(*e*) Cæterùm ab eâ conquifitione nos eximit prelo nunc fubditum *Lexicon*, cui titulus eft, *Encyclopédie univerfelle*, in quo omnium inftrumentorum fabrica & ufus, omne denique artificium articulatim & accuratè defcribetur. Opus fanè, vel ob folam inftituti pulchritudinem & excellentiam, illuftriffimis dignum Auctoribus, Galliæ honorificum, utiliffimum Reipublicæ, Artificibus commodiffimum, ftudiofis literatífque pergratum, æri infculpendum & auro, æternis *Mnemofynes* aris confecrandum.

rioribus, rigidioribus; acutioribus angulis & cuſpidibus lancinantur. Hinc dolores atrociſſimi; *arteriarum*, venarum, alvi, renum, *ureterum*, veſicæ aliorúmque viſcerum conſtrictio: hinc laborioſa, ſuſpirioſa, inordinata reſpiratio, functionum perverſitas, artuum convulſiones: hinc denique ſignorum enumeratorum caterva. Salutis ergò nulla ſpes, niſi refixa ſpicula fuerint & foràs amandata. Utrumque præſtitimus, vomitûs præſertim & purgationis vehementiâ. In hac duplici armaturâ totius negotii caput. Quod reliquum eſt auxiliaria exiſtimetur acceſſio. Cur verò tam facilè, tam citò ægrum noſtrum ad ſanitatem reduximus? Quia partes liberandas non mollivimus. Quantùm noſtris conatibus favit earum plenitudo & ſoliditas, tantùm earumdem inanitio & mollitudo nocuiſſet.

I V.

QUI metalla aut liquoribus, corpus humanum irrigantibus, diſſolvere, aut delicatarum, quibus illud conſtat, fibrarum percuſſionibus commolere meditatur, *naviget Anticyram.* Hîc non habuimus humorem diluendum, non ſordes comminuendas, non ſubigendum craſſamen; ſed revellendos mille veluti cuneos, flecti indociles. Quò altiores ii fodiſſent ſcrobiculos, eò tardiùs ac difficiliùs haud dubiè fuiſſent retracti. Clariſſimam hæc aſſertio lucem affert obſervationi, quam uſu & exercitatione comprobatam proferimus; nimirum longè operoſiorem eſſe tum Figuli, tum Metallarii cujuſlibet *colici* curationem, ubi procraſtinata Medicina fuerit. Non expers diſcriminis otium eſt. Adverſis viribus pax & induciæ favent. Quod cùm de omnibus ferè morbis non immeritò dicatur, tum de hoſte hîc profligando, ſingularem ob rationem, & certò affirmari, & perſpicuè intelligi poteſt. Videlicet metallicis corpuſculis ineſt, pro exiguitate, pondus ingens. Hæc ſuâ gravitate fibrillis vim inferunt eò majorem, quò diutiùs iis incumbunt. Suis ergò ſedibus, lapſu temporis, vehementiùs affiguntur. Jam verò conſiderandus eſt motus indeſinens fibrarum vicinarum, quarum ictibus, tamquam ferientibus undique malleis, adacti cuneoli, ſuas ita diſtendunt producúntque vaginulas, ut metus ſit ne his tandem includantur penitúſque recondantur. Molliendo, quid Medicus proficeret, ſive in illo infelici & calamitoſo rerum ſtatu, ſive antequam præpoſterè aut venæ-ſectione, aut alio quovis relaxandi modo proluſum ſit. Quantùm ad inferendos promovendóſque cuneos conferat findendi corporis mollities & raritas, nemini compertum non eſt. Laxato contextu fibrarum, hæ cuneorum ponderi & progreſſui minùs obſtabunt, flexibiliores offerent hiatuum rimarúmque margines, quibus diductis atque diſtentis, hoſpites inſenſiſſimi ampliora ſibi & penitiùs obſtruſa domicilia comparabunt. Harum cellularum, cuilibet impulſui, ob parietum lentorem, obſequentium, facilis introitus. *Sed revocare gradum, . . . hoc opus, hic labor eſt.*

Neque idcirco ſolùm timenda eſt mollitia, quòd commodiora & ſecretiora latibula materiæ morbi aperiat. Ejuſdem altera, nec levior, noxa eſt. Quantùm *atomorum* metallicarum indulget ingreſſui, tantùm earumdem regreſſui obſiſtit: non ſolùm quòd, ut jam monitum eſt, quò profundiùs intruſi ſunt aculei, eò majori ad eos refigendos, molimine ſit opus; verùm etiam quia quantùm mollitudine adjicitur mali viribus, tantùm ipsâ primarii remedii efficaciæ detrahitur. Etenim quâ ratione metal-

lica ramenta, quæ in noſtri Figuli corpore hæſerant, purgatio ac potiſſimùm vomitus abegit? Partes iis onuſtas feriendo, commovendo, concutiendo atque ad ſuî liberationem excitando. Se autem non expediverunt fibræ, percuſſiones patiendo, ſed percuſſionibus renitendo, & quâ percutiebantur, eâdem vi reſiliendo. Neutrum porrò à mollitis remiſsíſque fibris tam commodè obtinuiſſemus. Flaccida enim corpora minùs ad renitendum reſiliendúmque habilia ſunt. Inde eſt quòd exploſi tormentis globi ligna facilè, vix culcitas plumeas laneáſve perforent. Reſpectu habito ad percuſſionem & repercuſſionem, contentos inter & incontentos funes quid ſit diſcriminis nôrunt Fidicines & Funambuli. Docet & pila incidens in reticulum, quo retorqueri debet. Sed luculentiori comparatione omnem diſcutiamus caliginem. Cogitemus quomodo pulvis excutiatur ex laneo panno. Hic ſi libere ac ſolutè ita ſuſpenſus eſt, ut ſinus ejus undantes huc illuc flecti poſſint, bacillis fruſtra feries, vix quidquam exſiliet. Pannus expandatur fibulíſque, aut manibus, contineatur oppoſitis: talitrum inflige: continuò pulvis multus erumpet, ſpecie referens nubeculas, aut fumi volumina. Unde tanta diſcrepantia, niſi à reſiſtendi ac repercutiendi virtute, quæ in primo caſu, debilior, in ſecundo, vividior eſt? Ubi ſingula panni fila quatiuntur, ſi lenta ſunt ac remiſſa, virgis obtemperant, minimè reſiliunt, ſordes proinde retinent; ſi rigida, reſiſtunt, reverberant, eò redeunt acriter, unde fuerunt dimota, ſeſéque reſtituendo, ſuſceptas pulveris *atomos* exagitant, vibrant, extrudunt. Simili prorſus modo à vellicatis atque irritatis fibris metallicus pulvis excuti debet. Earum ergò quàm adverſa quàm pernicioſa mollities, quàm fauſta, quàm fortunata firmitas, intelligere promptum eſt.

Cæterùm in adhibendâ Medicinâ cunctationem & venæ-ſectionem, quantumvis inimicam, non ita culpemus, ut nullum aliud agnoſcamus impedimentum. Dubium non eſt quin veniant in noxæ partem crebra & ingentia pocula venenorum, quibus *colici* noſtri Opifices paſſim ingurgitari ſolent. Venena meritò vocitamus malvaceas illas, *amygdalinas*, lineas, lacteas, oleoſas, aliáſque id genus potiones, quæ, temerariâ leniendi ſpe, propinantur, ſolido quandoque menſe. Procul iſtud funeſtum non minùs, quàm inſanabile *cachoctes* (*a*).

(*a*) Si quid inde fugaciſſimi levaminis identidem accedit, id fortaſſe vitæ periculo, dolorum diuturnitate certò redimendum eſt. Nam prædulces, craſſæ & pingues ejuſmodi ſorbitiones non modò corporis funiculos omnes demulcent, emolliunt, retundunt; ſed unguinoſum etiam fœtis metallico pulvere fibrillis tectorium inducunt, quo ille, tamquam propugnaculo vix penetrabili, circumſeptus, ictuum ac ſuccuſſuum vehementiam eò uſque fallit ac fruſtratur, dum repetitis verberibus diſcuſſum fuerit exturbatúmque munimentum. Ad tantum præcavendum infortunium, nihil magìs appoſitum videtur fuiſſe quàm potum eum, toto curationis curriculo, præſcribere, qui aptus eſſet & comparatus, non ad illinenda, ſed ſtimulanda, non ad ungenda ſed percellenda metalli receptacula; ſícque ad diſjiciendum infeſtum onus, cum *Mochlicorum* virtute utcumque conſpiraret. Jam, ut nihil, noſtrâ negligentiâ, deſit, quod, ſive ad quartum hunc articulum veritatis lumine perfundendum, ſive ad conciliandam noſtris Obſervationibus auctoritatem & fidem poſſit aliquâ ratione conferre, plurima hoc loco notanda ſunt.

Per annos viginti tres in *Charitatis Noſocomium*, non tam ægrorum frequentiâ, quàm vigilantiſſimâ cuſtodiâ, nec non accuratiſſimâ remediorum adminiſtratione prædicabile, delatos vidimus *colicos* Metallarios circiter 1200. Qui mortui ſunt, *hydropici* nonnulli, *paralytici* omnes, vix duas *decadas* ſuperant. Sanatos in quatuor claſſes par-

V.

UNUM hîc ingenuè fatebimur, quod nobis an vitio tribuendum sit; an laudi, statuent penès quos nostræ causæ judicium fuerit. Famæ consulere honestum est; honestius servire veritati. Hujus nunquam violandus amor, quamvis aliquid afferat molestiæ. Veritas, etiamsi jucunda non est, tamen grata esse debet. Ut nostrum sanaremus Figulum, antequam discurreremus, id præsertim nos movit, quòd eumdem in ejus pertractando morbo servare voluerimus ordinem, quem tenuimus in eo cognoscendo. Non medendi normam nobis indicavit explorata morbi natura; sed nos remediorum effectus ad cognitionem morbi perduxit. Priùs didicimus quibus ille armis expugnaretur, quàm quibus sæviret. Priùs novimus eum foveri venæ-sectione, *Mochlicis* vinci, quàm quare foveretur illâ, his contrà vinceretur. Expositam curandi methodum non Arte duce quæsivimus, non prælucente doctrinâ elegimus, non acie ingenii perspeximus, non accuratâ & meditatâ commentatione invenimus, sed exemplo & imitatione comparavimus (*a*). Magistra nobis fuit experientia. Hæc docuit nos, ut strenuè & alacriter adhibere *Mochlica*, sic venæ-sectionem constanter prorsúsque repudiare. Sincerè declarabimus quod unicè nostrum est. Cùm malum quotidie & *Mochlicis*, tamquam divinitus (*b*) exstirpari,

timur. Primâ continentur qui & venæ-sectionem & potiones oleo, vel lacti affines, vulgò *emulsiones*, experti fuerant. Secundâ, qui alterutro solùm usi fuerant Medicinæ genere. Tertià, qui neutro, sed tantùm cunctatione peccaverant. Quartâ demum, qui, nullâ interpositâ morâ, nullóque domi priùs adhibito remedio, ad nostram medendi normam confugerant. Hac ultimâ classe comprehensos omnium prosperrimè: tertiâ, paulò tardiùs: secundâ, multò ægriùs: primâ denique, omnium difficillimè convaluisse asseveramus. Id autem discriminis in secunda classe animadvertendum est, quòd ægri citiùs liberarentur, qui solas potiones periclitati fuerant, quàm qui solam venæ-sectionem. Quæ distinctio non ad veteratoriam accurationem, sed ad sedulitatis purum candidúmque studium comparata est. Attamen ponderare oportet anni tempestatem, ægrotantis victum, ætatem, habitum aliáque adjuncta, quæ huic morbo cum cæteris communia sunt. Singulatiter verò considerari debent mali vestigia, leviùs, aut altiùs impressa, prout illud sæpius, rariúsve recruduerit. Perpendenda etiam est materiæ metallicæ natura. Marmorarii, Gemmarii & Aurifices remissiùs ægrotant, quàm vitrarii & plumbarii: hi leniùs, quàm Ærarii: mitiùs hi, quam Figuli, Pictores & *Encaustæ*: omnium sævissimè & periculosissimè infelices ii futurum ministri *, qui calceorum talis auripigmentum inducunt, ut eos flavo inficiant colore. Ex his unicum tertiò *colicum*, Pictorem sextò, plumbarium undecimò, peremptum vidimus. Hæ verò similéque varietates ad rei caput non pertinent. Hodierno satisfecimus officio, dum nostrâ observatione, gradatim expositâ, indicetur quid & quantum incommodi singula inferant impedimenta, quibus colicorum nostrorum sanatio tardari solet; constétque proportio & comparatio, quam vomitoria, purgantia & reliqua remedia iterum, tertiò, quartò & sæpius adhibendi necessitas, denique spatium & ærumnæ curationis habent ad potionum oleosarum copiam, numerum venæ-sectionum, cunctationis diuturnitatem: quas omnes differentias & constanter & manifestè comperimus.

(*a*) Antequam in memorato *Nosocomio* Medicinam ipsi fecerimus, per septem annos, assiduitate nunquam interruptâ, in eodem ægrorum hospitio, Magistrum Ducémque secuti sumus illustrissimum nostrum, *M. Burette*, cujus nomen summa laus est; cujus fama in Parisiensem Scholam tantùm gloriæ contulit; cujus denique doctrinam, eruditionem, virtutem, amicitiam, quamdiu superesse dabitur, non minùs pectore, quàm memoriâ tenebimus. Ab ejus exemplo nostram curandorum Metallariorum duximus normam, quam & ipse ab alio acceperat.

(*b*) *Colici* Pictoris, primo vomitu, surditatem subitò sanatam vidimus. Idem testatur de cæcitate Cl. Collega noster, *M. Le Hoc*, cujus & in medendo peritiam, & in observando sagacitatem novimus.

* Tum iis, tum aliis quibusdam *colicis*, quorum dolores potissimùm ab *arsenico* videbuntur proficisci, oleosa saltem primo die, concedere præposterum non erit, ne venenum, antequam expugnetur, nidulorum suorum fibras acriori morsu rodat. Sed quantocyùs licebit, ab iis illecebris, ad vim expressionémque veniatur.

& venæ-ſectione pertinaciorem fieri, ſucceſſu nunquam diſpari, videremus; eventûs utriuſque cauſas, meditando inveſtigavimus. Bonâ fide ſubjecimus oculis, quod à nobis excogitatum eſt. Si quid noverunt alii rectius, candidi impertiant; ſi non, his utantur nobiſcum.

At inquiunt, neglecto morbo ſupervenit inflammatio. Tunc temporis, nonne à detractione ſanguinis ordiendum eſt? Reſpondemus id nunquam contingere, niſi ob nimiam remediorum procraſtinationem; eóque in rerum ſtatu, de inflammatione quæſtionem eſſe, hîc de *colicâ*, quæ, ſuâ naturâ, inflammationis expers eſt (*c*). Errorem interim abjiciat, qui ſomnifero, ſingulis diebus exhibito, relaxari corporis fibras autumaverit. Has illud intendit, nedum remittat; præſertim novos ubi ſtimulos à ſociâ *Theriace* mutuatur. Injectum primo die *clyſterem* oleoſum arguere cavillantis erit, non diſputantis (*d*). Vaſorum lacerationes atque rupturas, à vehementi, quam infert vomitio, totius corporis concuſſione pertimeſcendas (*e*) objicere, Medici eſt non experti, ſed *ſyſtematum* argutias errorîſque nebulam pro veritatis lumine, tamquam nubem pro *Junone*, capientis. Nec magnopere nos urgebunt qui metallicas *atomos*, à ſuis ſedibus primùm dimotas, aliis probabiliùs rimulis excipi ac detineri, quàm foràs ejici dicent. Quamdiu enim vomitio, purgatio, ſudatio, tamdiu concuſſio perſeverat. Nulla datur quies. Excuſſus ſemel pulvis ſubſilientibus undique funiculis propellitur, & expreſſi è mille fontibus humoris curſu rapitur, uſquedum per os, vel per anum, vel per urinæ, aut cutis meatus excernatur. Sic fortaſſe inſtabunt acriùs: medium inteſtinum molliſſimum eſt; ergò vel præcipua non eſt morbi ſedes, vel tam citò ſanari non poteſt æger, vel curationi tantopere non obeſt mollitudo. Verùm non ideo præcipuam diximus morbi ſedem, quòd ab ea, velut ab arce munitiſſima, longè difficiliùs, quàm ab aliis pleriſque receſſibus, detrudatur hoſtis. Non ſemper eò pertinacior morbus eſt, quò major metallicarum particularum, in corpore hærentium, portio, *meſenterii* nervulis inſederit. Molle quidem iſtud eſt; ſed cum inteſtinis connectitur, ſepto tranſverſo muſculîſque abdominis proximè ſubjacet, eorum ictibus verberatur potentiùs; adeóque fabricæ vitium poſitu & vicinitate aliquatenus compenſatur (*f*). Hac unicâ enodatione, tamquam *Ajacis*

(*c*) In *Aſcite* confirmato, ſi vel ex naribus, vel ex ore multus erumpat ſanguis, de ſecandâ venâ, ſi minùs ad depellendum morbum, ſaltem ad vitam prorogandam, quis dubitaverit? An idcirco *Aſciti* venæ-ſectio?

(*d*) Ad morbi ſedem vix quidquam hujúſce leniminis pervenire potuiſſe neminem latet. Exiguam tamen, quæ adhibita eſt, olei copiam vini generoſi æquâ parte acui & aſperari voluimus; adeo ſuſpectum nobis oleum eſt.

(*e*) Ex 300 & ampliùs metallariis, quos, intactâ venâ, curavimus, nullum vidimus, qui pependerit fiduciæ noſtræ pœnas. Et profectò quidni experientiam ratiocinio illuſtraremus? An baliſtis, arieribus aliíſque tormentis armatum *Mochlicum* eſt? An vomitio pugiones, aut gladios; an tela, aut haſtas; an clavas, aut ſecures teneris partibus infligit? Minimè. Sed ita commovet, ut muſculi muſculis, vaſa vaſis, fibræ fibris, nervi nervis, pro ſingulorum potentiâ & mollitudine, agitentur, premantur, quatiantur. Concidunt ergo monſtra illa, quæ *Chimærifera* imaginatio peperit, quæque nutrivit, exornavit, amplificavit effuſa menſurandi, computandi, exaggerandi libido.

(*f*) Non negamus tamen quoſdam metallarios tam maturè ſanari, ut ſæpe nobis aliqua fuerit ſuſpicio materiam morbi non ſemper in Dædalos *Meſenterii* flexus, aliáſve corporis latebras ſerpere, ſed ſtomacho atque inteſtinis omnem quandoque contineri. Nihilominus allatis rationibus adjuncta ſectio cadaverum in eo morbo meſenterium graviter affici docet. Pauculorum

clypeo ; triplex arguentis telum retunditur. Jam verò *mesenterium* ; quantumvis naturâ molle, venæ-sectione tamen, non secùs ac cæteras corporis partes, de integro molliri ex dictis liquidò constat. Denique ab ea mollitie tanta incommoda impendere probavimus, quantùm utilitatis à constantia, soliditate, firmitate sperandum est.

enim, quorum exstinctorum & post mortem sectorum exta consuluimus, *Mesenterium* obstructionibus, tuberculis, ulcusculis fœdatum semper observatum est. Nobis adversari videtur citata historia Pictoris *Andegavensis*, in cujus dissecto cadavere sanum integrumque repertum est *Mesenterium.* Quomodo hæc observatio cum nostris conciliari possit, suspicari arduum non est.

Triplicem indigitavimus viam, quâ ingens materiæ metallicæ copia in medium intestinum deferri possit: nimirùm stomachi, pulmonum & cutis meatus: cur in eo viscere facilè moretur exposuimus. Qui sugebatur à Pictore *Andegavensi* pulvis metallicus, probabiliter magnâ ex parte exspuebatur. Hujus ergo exigua pars gulæ & pulmonum adivit penetralia. Verùm in palati fauciumque membranam impactus, & per ejus *poros*, vicinam cerebri arcem pervadens, nervorum principiis infixus est, egitque totam ex eâ sede tragœdiam. Non tam igitur proprio dolore ventris viscera in Fernelii Pictore cruciata sunt, quam hostis longinqui dominio, per nervos propagato. Porrò in nostris metallariis contrarium plerumque contingit.

Non ergò Colicis *Figulis venæ-sectio.*

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. Dionysius Pautier de la Breuille.	*M. Dionysius - Claudius Doulcet, Bibliothecæ Facultatis Præfectus designatus.*	*M. Ludovicus - Renatus Desbois.*
M. Natalis - Andreas - Joannes-Baptista Chesneau.	*M. Bartholomæus - Tussanus le Clerc.*	*M. Jacobus - Benignus Winslow, Censor Regius, Regiæ Scientiarum Academiæ, Regiæque Societatis Londinensis Socius, Teutonicæ Linguæ Regius Interpres, & in Horto Regio Anatomes ac Chirurgiæ Professor antiquus.*
M. Joannes - Franciscus Paris, Bibliothecæ Facultatis Præfectus.	*M. Ludovicus - Gabriel Dupré.*	*M. Antonius Pepin, Antiquior Scholæ Magister, Regis Consiliarius & in Portu Brestensi Medicus Primarius.*

Proponebat Parisiis JOANNES-BAPTISTA-FRANCISCUS DE LA RIVIERE, Parisinus, Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Parisiensis Baccalaureus, A. R. S. H. 1756, A SEXTA AD MERIDIEM.

Typis Viduæ QUILLAU, Universitatis & Facultatis Med. Typogr. 1756.